

Partea I

Partasia (comuniunea) cu erezia (cu ereticii) si alte explicatii

Pentru ca in momentul de fata ne confruntam cu o polemica pe baza expresiilor “partasie la erezie” sau “partas cu ereticii” incercam prin acest mic articol sa aducem un plus de lumina asupra acestor doua sintagme. Expresia partasie (cu ereticii sau la erezie) o gasim si la Sfintii Parinti in articolul de fata vom aminti cateva texte de la sfintii Marcu Evghenicul si Teodor Studitul in care folosesc termenul de **partasie**.

“Refuzul **partasiei cu ereticii** la toate nivelele cere lupta, in schimb cedarea si pogoramantul intineaza pe ortodox. “Si poate vor porni si o prigoana impotriva celor ce se tem de Domnul de vreme ce [acestia] in nici un fel nu primesc **partasia cu ei** ... Trebuie ca cei ce-L iubesc pe Dumnezeu sa se puna cu adevarat in linie de bataie prin insesi faptele [lor] si sa fie pregatiti sa patimeasca toata primejdia pentru dreapta credinta si nu sa se pateze prin **partasia cu necredinciosii**.”

Dar trebuie a ne pazi si **de partasia cu “ortodocsii” care au partasie cu ereticii**. Despre un astfel de arhiereu Sfantul Marcu ii scrie unui ieromonah: “sa indemni pe preotii lui Dumnezeu sa fuga in toate chipurile de **partasia cu el** si nici sa liturghiseasca impreuna cu el, nici sa-l pomeneasca nicidecum, nici arhiereu sa-l socoteasca pe acesta, ci lup si simbriasi, nici sa liturghiseasca nicidecum in bisericile latinești ca sa nu vina si asupra voastra mania lui Dumnezeu care a venit asupra Constantinopolului din pricina nelegiuirilor intamplate acolo”. Si tot acolo spune: “Asadar, fugiti si voi, fratilor, **de partasia cu cei lipsiti de partasie** si de pomenirea celor nepomeniti””. (Sfantul Marcu Evghenicul, Opere vol. I, Editura Pateres 2009, pag. 128-129)

“...Asadar, fugiti si voi, fratilor, de **partasia cu cei lipsiti de partasie bisericasca** si de pomenirea celor nepomeniti. Iata, eu Marcu pacatosul, va spun ca cel ce-l pomeneste pe papa ca arhiereu ortodox vinovat este ca implineste tot latinismul chiar pana la taierea barbii si latino-cugetatorul va fi judecat impreuna cu latini si ca un calcat al credintei va fi socotit.” (Sfantul Marcu Evghenicul, Opere vol. I, Editura Pateres 2009, pag. 223)

“...dar mai presus de orice lucru sa fugi de **partasia cu erezia** luptatoare impotriva lui Hristos, caci impartasirea de ea innegreste si pierde sufletul.”(Dreapta credinta in scrierile Sfintilor Parinti, vol. 1, Sophia, p.79)

“...ai ales mai bine sa patimesti pentru Hristos decat sa te impartasesti cu impartasania eretica ce desparte de Hristos. Caci cel ce se impartaseste cu ea este strain de mostenirea lui Hristos, precum Iuda, si **partas** cu cei ce L-au luat pe Domnul ca sa fie rastignit ...”(pag. 89)

“...Iar eu te sfatuiesc, daca a avut parte prin impartasanie de **partasia cu cei necredinciosi**, sa se tina departe de Sfintele Taine pana la unu sau doi ani...”(pag 92).

“... iar Sfantul Atanasie porunceste ca nu numai sa nu avem **nici o partasie cu ereticii**, dar nici [macar] cu cei ce au **partasie cu cei necredinciosi**. Si cum nu e **partasie (chinonia)**, daca trebuie sa sezi intr-un asemea loc si sa fii hranit de asemenea [oameni].” (Dreapta Credinta in scrierile sfintilor Parinti, Editura Sofia, 2006, vol I, Cuvant al Sfantului Teodor Studitul, pag, 137)

“... Marturisesc inaintea multor barbati vrednici care sunt de fata ca nici nu vreau, nici nu primesc nicidecum **partasia cu el** [patriarhul] sau cu cei ce sunt impreuna cu el, nici in timpul vietii nici dupa moarte, dupa cum nu primesc nici unirea ce s-a facut si dogmele latinești pe care le-a primit si el, si cei dimpreuna cu el ...”(Sfantul Marcu Evghenicul, Opere vol. I, Editura Pateres 2009, pag. 231)

A renunta la expresia “partas la erezie” sau “partasie cu ereticii” inseamna a renunta la duhul patristic in cadrul caruia sfintii parinti au folosit aceasta terminologie. In convorbirea telefonica cu parintele Sava postata acum cateva zile se vede clar cum se evita folosirea acestui termen prin sintagma “comuniune cu erezia” (“...oamenii majoritatea nu inteleg ca sunt in comuniune cu erezia”) Termenul de comuniune in acest context nu inseamna decat partasie.

Daca sfintii parinti au folosit termenul *partasie* de ce sa nu-l folosim si noi, care incercam sa pasim pe calea lor. In aceasta convorbire, parintele Sava spune ca preotii trebuie sa mearga numai la consistoriu nu si la recurs unde sa dea marturie, daca parintii vor sa dea marturie si la recurs si la consistoriul patriarhal, oare putem noi sa-I judecam? Eu personal nu m-am prezentat la consistoriu si nici recurs n-am facut. Asta inseamna ca eu am avut o pozitie mai buna decat cei care am fost la recurs? Suntem oare noi in masura sa punem o norma dupa care sa se ghideze preotii? Trebuie lasat la latitudinea fiecaruia pana unde vor sa ajunga cu marturisirea (consistoriu eparhial, consistoriu mitropolitan, consistoriu patriarhal).

În continuare vom încerca să vedem dacă cumva există o stare (nu cum se afirmă în discuție telefonică cu părintele Sava în care se spune că anumiți părinți vorbesc de trei cai; nimeni n-a făcut această afirmație: că există 3 cai, una este starea iar alta calea; toți știu că există două cai: raiul și iadul sau calea dreptei credinței și calea ereziei) intermediară între ortodoxie și ecumenism prin analiza unui text al Sfântului Teodor Studitul.

“Dar dacă [preotul] pomeneste vreun episcop eretic, chiar dacă [preotul] are viciu fericit, chiar dacă e ortodox, trebuie să ne îndepărtăm de dumnezeiască împărtășanie; dar când e vorba de masă de obște – de vreme ce doar acolo [la Liturghie] din frică îl pomeneste [pe episcopul eretic] – ar putea fi acceptat [acel preot] să binecuvinteze și să cânte cu noi, dar numai dacă nu a slujit, nici nu a avut constient partășie nici cu eretic, nici cu episcopul său” (Dreapta credință în scrierile Sfinților Părinți, vol. 1, Ed. Sofia, 2006).

Dacă Sfântul Teodor Studitul ar fi văzut în preotul care pomeneste din frică pe ierarh un eretic atunci cu siguranță nu ar fi fost de acord ca acest preot să binecuvinteze masă de obște și să cânte cu cei ortodocși (cântarea se referă clar la o rugăciune sau ierurgie). Știm că preotul care pomeneste de frică este constient de erezia episcopului său, frică reprezintă singura cauză pentru care acesta pomeneste, deci în sinea lui el este ortodox dar pomenitor din frică.

Prin această pomenire din frică el își calca într-o oarecare măsură conștiința prin acest compromis pe care îl savărește, această partășie pe care el o are. Unii poate vor spune: “Da, dar Sfântul Teodor accepta binecuvântarea preotului pomenitor care nu a avut o partășie constientă cu ereticul, cu episcopul său”. În prima parte a textului Sfântul Teodor spune că preotul care pomeneste din frică poate binecuvânta iar în partea a doua spune numai dacă nu a slujit, nici nu a avut constient partășie nici eu eretic nici cu episcopul său.

Oare Sfântul Teodor se contrazice pe sine? Nu, în nici un caz, este clar că preotul care pomeneste din frică este constient de erezia episcopului său. Atunci care este sensul părții a doua a textului “dacă nu a avut constient partășie cu eretic sau episcopul său”? Prin această partășie constientă Sfântul Teodor vrea să spună că dacă preotul și-a însușit credința sau o parte din credința eretică a ierarhului său, deci are partășie constientă, nu poate binecuvânta masa.

Canoanele Sfintei Biserici Ortodoxe interzic cu desăvârșire rugăciunea în comun cu ereticii. Dacă preotul pomenitor din frică ar fi eretic atunci însuși Sfântul Teodor Studitul, care vedem că este un canonist desăvârșit, nu ar fi acceptat ca un preot pomenitor din frică, deci ortodox dar partăș din frică prin pomenire la erezia episcopului, să binecuvinteze masă de obște - nu o simplă masă, ci o masă de comunitate fie ea monahală sau laică.

Cel ce binecuvintează masa este mai mare decât ceilalți care participă la masa pentru că cel mic se binecuvintează de cel mai mare, deci acel preot care pomeneste din frică se bucură de cinste înaintea mesenilor. Un eretic nu poate să se bucure de această cinste. Deși unii vor să “simplifice” lucrurile spunând că există numai ortodoxie și erezie spunând că nu există partăș la erezie deși am adus în față atâtea texte în care avem acest termen de partășie folosit de sfinții părinți, constatăm că întocmai ca în textul de față există trei stări (nu căi): una starea ortodoxului, care este îngrădit de orice erezie, nu are partășie (comuniune) cu ereticii sau erezia, avem starea ereticilor, adică a celor ce primesc învățatura eretică și avem o a treia stare în care o parte din oameni (cler și credincioși) au cuget ortodox dar nu reușesc să se îngrădească de eretici, deci să întrerupă comuniunea (partășia cu aceștia).

Cu siguranță că ultima categorie de oameni dacă nu se va îngrădi, nu va întrerupe partășia cu ereticii, va merge pe calea ereziei și va mosteni osândă veșnică, iadul. Dacă aceasta a treia categorie sau o parte din aceasta va reuși să se îngrădească de orice erezie va merge și va mosteni viața veșnică. Nicaieri nu s-a vorbit de trei cai cum se spune în convorbirea telefonică amintită.

Din această analiză se vede că sunt trei stări și două cai.

Ne cerem iertare că am cutezat, noi, să cercăm unele taine greu de pătruns ale Ortodoxiei. Nicaieri la Sfinții Părinți n-am găsit explicarea acestor lucruri. Aceștia ne-au transmis doar mesajul pe care și noi trebuie să-l respectăm: să fugim de comuniunea cu ereticii indiferent în ce constă aceasta. Ar trebui, după cum ne învață Sfinții Părinți să nu ispitim mai mult lucrurile cu mintea noastră slabă.

Prin această prezentare nu am căutat să rezolvăm această problemă teologică, am vrut să arătăm că lucrurile nu sunt așa de ușor de înțeles, că pe această temă se poate discuta îndelung și nu știm dacă la un moment dat vom înțelege cu desăvârșire toate aspectele legate de problema în discuție. Trebuie să ne acceptăm unii pe alții așa cum suntem, să ne îngrădim de erezie și să păstrăm comuniunea dintre noi chiar dacă există unele mici neînțelegeri. Sfântul Marcu Evghenicul spune: **“acelea [scripturile canonice] ca unule predate de Dumnezeu, suntem datori unii față de alții și a le crede și ale întări chiar dacă unele par ca nu sunt în acord [cu altele] dar acestea [cele**

predate de Parinti] suntem datorii a nu le crede in chip absolut, nici a le primi fara cercetare. Caci este cu putinta ca acelasi dascal sa nu le graiasca pe toate dupa acrivie. Altminteri, pentru ce au mai avut Parintii nevoie de Sinoade Ecumenice, daca fiecare nu ar fi cazut nicidecum din adevar?" (Sfantul Marcu Evghenicul, Opere vol. I, Editura Pateres 2009, pag. 130).

Am amintit acest text pentru a arata ca au existat unele neintelegeri si intre Sfintii Parinti dar totusi ei au ramas in comuniune si prin Sinoadele Ecumenice au realizat un singur Crez. Deci sa lasam si noi fiecare atitudinile exclusiviste, sa ne acceptam si sa ne sprijinim pe calea mantuirii, sa lasam polemicile si sa ne zidim duhovniceste unii pe altii.

Unui parinte i s-a imputat folosirea unor cuvinte sau expresii incorecte din punct de vedere teologic . Oare a fost intrebata acest parinte ce a vrut sa spuna prin aceste cuvinte, inainte de a fi criticat pentru folosirea acestora? Oare inainte de aceste critici s-a incercat sa se vada mesajul predicii in care au fost folosite aceste cuvinte? Daca ne dorim sa rastalmacim cuvintele altora, vom gasi intotdeauna prilejul, chiar putem ajunge sa rastalmacim cuvintele unor sfinti daca nu avem o vedere de ansamblu a ceea ce au vrut sa exprime si izolam unele cuvinte din afirmatiile lor. Sa avem dragoste unii fata de altii si sa ne corectam intre noi cu pace si rabdare.

In Sfanta Evanghelie se spune: ***“de-ti va gresi fratele, mergi, mostra-l pe el intre tine si el singur. Si de te va asculta, ai castigat pe fratele tau. Iar de nu te va asculta, ia cu tine inca unul sau doi, ca din gura a doi sau trei martori sa se statorniceasca tot cuvantul. Si de nu-i va asculta pe ei, spune-l Bisericii. Iar de nu va asculta nici de Biserica, sa-ti fie ca un pagan si ca un vames. Matei 18:16***

Sunt unele probleme **numai** de competenta sinoadelor si noi n-avem decat datoria de a le accepta ca atare. Sa ne rugam cu totii si sa mai lasam deoparte polemicile. Pace, sanatate si mantuire!

Partea a II-a

Unele argumente logice in sustinerea existentei “partasiei la erezie”

In continuare vom prezenta si unele argumente logice care sustin existenta unei stari intermediare (nu cai) intre ortodoxie si erezie. Daca cel ce pomeneste pe ierarhul eretic fara a-i impartasi credinta, deci il pomeneste din anumite frici este eretic dupa cuvintele unora, atunci am avea urmatoarea situatie. Nici un parinte dintre cei ingraditi de erezie si de ierarhiieretici, pana la ora actuala, nu a intrerupt pomenirea exact in momentul semnarii documentelor eretice.

Deci avem parinti care au intrerupt pomenirea la doua saptamani dupa sinod, la o luna, la mai multe luni, un an si mai mult. Deci toti acesti parinti au fost eretici. Atunci cine i-a primit pe ei la ortodoxie? Daca ei au fost eretici, trebuiau sa se lepede de documentele eretice din Creta si sa fie primiti la ortodoxie prin mirungere. Sa zicem ca acesti parinti s-au lepadat de aceste erezii prin intreruperea pomenirii ierarhului. Intrebarea este cine le-a facut mirungerea? Cine i-a primit la ortodoxie? Nici un parinte n-a primit mirungere de nicaieri.

Si daca parintii acestia au fost eretici, dupa canoanele Bisericii ar fi fost reprimi la ortodoxie dupa lepadarea de erezie si marturisirea de credinta ortodoxa scrisa dar numai in randul laicilor. Atunci cu ce putere acesti parinti slujesc, cine i-a primit pe ei, in pofida normelor canonice, in randul clericilor? Atunci, fratilor, daca noi suntem la ora actuala intru slujire clericala, in ortodoxie, este pentru ca noi nu am fost intr-o stare de erezie, ci in stare de partasie la erezie.

Daca noi preotii ingraditi pana la ora actuala am fost intr-o stare de partasie la erezie nu putem spune ca preotii care inca nu s-au ingradit si dintre care unii se vor ingradi sunt eretici ci partasi la erezie. Este clar ca daca moartea ii va prinde in stare de partasie la erezie vor avea parte cu ereticii, dar daca se vor intoarce vor avea parte cu ortodocsii. Aceasta stare de partasie la erezie in Biserica are loc pana la intrunirea unui sinod ortodox care va anatemiza erezia si ereticii.

In momentul in care sinodul va da anatema cei prinsi in starea de partasie cu erezia, isi vor pierde aceasta stare de partasie si vor fi eretici, vor fi primiti la ortodoxie numai prin lepadare de erezie si marturisire de credinta ortodoxa scrisa si prin mirungere. Iar ierarhii si toti clericii pe care aceasta anatema ii va prinde in comuniune cu ierarhiieretici vor fi primiti prin mirungere si in randul laicilor conform canoanelor Bisericii.

Daca afirmatiile celor care spun ca si cei care au partasie la erezie sunt eretici, atunci noi toti clericii ingraditi de erezie, care inainte am avut partasie cu aceasta, trebuie sa fim primiti la ortodoxie dar trecuti in randul

mirenilor si atunci cei care fac aceste afirmatii sa gaseasca preoti care sa officieze tainele si ierurgiile necesare comunitatilor de ortodocsi care s-au ingradit de ierarhii eretici.

Din toate aceste aspecte rezulta clar ca clericii, si nu numai, care au duh ortodox dar pomenesc ierahii semnatari ai documentelor eretice din anumite nedumeriri sau frici, pana la o condamnare sinodala, se afla intr-o stare intermediara intre ortodoxie si erezie, stare ce le permite revenirea intru totul la ortodoxie prin ingradirea de ierarhi fara mirungere si fara a fi trecuti in randul laicilor.

Hotarele iconomiei (dpdv al marimii si al timpului pentru care este folosita) nu le putem fixa noi ci aceasta intra in compententa unui sinod si, in alta ordine de idei, putem spune ca hotarul ca timp al iconomiei in privinta starii de partasie este de fapt intrunirea unui sinod, dupa care vom avea doar doua stari: ortodocsi (ingraditi in toate de erezie) si ereticii condamnati. Nu exista nici un canon care sa dea dreptul clericului cazut in erezie sa revina in Ortodoxie in treapta clericala in care a fost ci numai in randul laicilor.

Asadar clericii care s-au ingradit de erezie prin incetarea pomenirii ierarhului si cei care se vor ingradi pana la un eventual sinod ortodox nu au fost si nu sunt eretici, ei insisi fiind ortodocsi in sinea lor. Una este cand un ortodox trece la erezie, deci are o cugetare eretica, si alta cand un ortodox se trezeste peste noapte cu niste documente eretice semnate in numele lui, ramane in sinea lui ortodox dar nu reuseste sa se dezica de semnatari. In alta ordine de idei daca pomenitorii, adica cei ce nu s-au ingradit de ierarhii eretici sunt eretici, deci nu partasi la erezie, si numai cei ingraditi sunt ortodocsi, atunci cum putem sa mai afirmam ca exista har in biserica unde sunt pomeniti ierarhii, ca mai sunt taine valide?

Daca toti sunt eretici, pentru cine se mai pogoara Duhul Sfânt sa sfinteasca Tainele? Dumnezeu mai trimite harul Sau sa savarseasca Tainele ca sa si le administreze ereticii? Cu siguranta ca daca in biserica unde sunt pomeniti ierarhii nu mai exista decat eretici, harul nu va mai lucra in acea biserica, insa din istoria Bisericii stim ca harul lucreaza pana la condamnarea oficiala a ereziei.

Putem aminti de existenta a trei stari si in alte cazuri asemanatoare: in cazul unui razboi avem 3 stari: 1. invingatorul, 2. invinsul si 3. starea celui care este in lupta care nu este nici invingator nici invins; dupa incheierea razboiului raman doar doua stari.

Sa ne referim la Sfanta Cuvioasa Maria Egipteanca sau la alti sfinti cu o viata asemanatoare. Prima parte a vietii starea de pacat, a doua parte a vietii (47 de ani in pustie) starea de lupta cu duhurile desfranarii si cu amintirile desfranate si starea a treia cand a ajuns la apatie, la nepatimire, la indumnezeire, cand luptele cu diavoli au incetat si cand ea a ajuns la masura in care cand se ruga se inalta deasupra pamantului. Am indraznit sa fac astfel de comparatii stiind ca si Mantuitorul in viata Sa s-a folosit de pilde sau exemple din natura si societate pentru a se face inteles auditoriului.

In continuare vom prezenta doua cazuri din care rezulta ca exista o stare intermediara intre ortodoxie si erezie, intre statutul de ortodox si cel de eretic.

Daca un ortodox merge la adunarea penticostalilor(sau al oricarei alte erezie) dar nu primeste “botezul” penticostal este reprimat in comunitatea ortodoxa doar prin pocainta (spovedanie, cainta, canonul de la duhovnic si hotararea ferma de a nu mai gresi).

Al doilea caz un ortodox merge la adunarea penticostalilor si primind “botezul” penticostal se face madular “viu” al acelei erezii. In acest caz acest ortodox s-a lepadat de ortodoxie, a devenit eretic(cu acte in regula) si poate fi reprimat la ortodoxie decat prin lepadarea de erezia in care a intrat, prin marturisirea dreptei credinte, prin mirungere si i se randuieste canonul potrivit acestei mari caderi.

In primul caz avem un ortodox care se clatina in credinta lui, cocheteaza cu ideile straine (eretice) deci are o oarecare partasie la erezia respectiva. Acest “ortodox” cade sub afurisire.

In cadrul canoanelor Bisericii termenul de afurisire este folosit cu dublu sens: afurisirea ca indepartarea de la pricestuire, de la impartasirea Sfintelor Taine si afurisirea ca excomunicare, adica excluderea din Biserica. Acestui “ortodox” i se va randui primul fel de afurisire, adica indepartarea de Sfintele Taine, dar daca el persista in aceasta cadere va primi al doilea fel de afurisire cu sensul de excomunicare.

In cazul al doilea ortodoxul a trecut (a aderat la erezie) aceasta arata ca el de fapt a trecut sub pedeapsa anatemei. Observam ca exista o distinctie clara intre cele doua cazuri, rezulta astfel ca in primul caz avem o stare de partasie cu erezia iar in cel de al doilea o stare a ereticului, a celui ce a apostat de la ortodoxie si s-a dus la adunarea ereticeasca.

In concluzie, in privinta credintei avem trei stari

1. Starea ortodoxului curat de orice intinare cu ereticii si erezia
2. Starea partasului la erezie, a celui ce se clatina in credinta dar nu a facut pasul trecerii la erezie
3. Starea ereticului, a celui ce este membru al adunarii ereticesti.

Autor: ieromonah Grigorie Sanda de la *Lacu Frumos*